

Az Országgyűlés
Magyarországi Nemzetiségek Bizottsága

ORSZÁGGYŰLÉS HIVATALA

Érkezett: 2023 JÚL 03.

Címzett: **Kövér László, az Országgyűlés elnöke**

Tárgy: **Egységes javaslattervezetethez készített indokolás megküldése**

Benyújtó: **Magyarországi Nemzetiségek Bizottsága**

Törvényjavaslat címe, száma: **A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény módosításáról szóló törvényjavaslat (T/4230. szám)**

Az egyes házszabályi rendelkezésekről szóló 10/2014. (II. 24.) OGY határozat (a továbbiakban: HHSZ) 137/A. § (1) bekezdése alapján iromány-nyilvántartásba vétel céljából megküldöm a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény módosításáról szóló törvényjavaslatnak (T/4230. szám) a HHSZ 46. § (10) bekezdése alapján megszerkesztett egységes javaslattervezetethez készített indokolást.

Budapest, 2023. július 3.

aláírás

Előterjesztői indokolás
a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény
módosításáról szóló 2023. évi törvényhez

Általános indokolás

Ezen indokolás a jogalkotásról szóló 2010. évi CXIII. törvény 18. § (3) bekezdése, továbbá a Magyar Közlöny kiadásáról, valamint a jogszabály kihirdetése során történő és a közjogi szervezetszabályozó eszköz közzététele során történő megjelöléséről szóló 5/2019. (III. 13.) IM rendelet 20. § (2) bekezdés a) pontja alapján a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő Indokolások Tárában közzétételre kerül.

A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (a továbbiakban: Njtv.) módosításáról szóló törvényjavaslat (a továbbiakban: javaslat) a jogalkalmazói tapasztalatok, valamint a nemzetiségek képviselőinek visszajelzései alapján vált időszerűvé.

A javaslat a technikai pontosítások mellett az Njtv. valamint a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) közötti összhang megteremtését szolgálja, ezzel is elősegítve a hazai nemzetiségek közösségei számára az Alaptörvény által biztosított önkormányzatisághoz és önrendelkezéshez fűződő jogaik legteljesebb körű gyakorlását.

A koronavírus-világjárvánnyal összefüggő veszélyhelyzetre tekintettel a népszámlálás 2021. évi végrehajtását el kellett elhalasztani 2022. októberre. A halasztásra tekintettel a Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) hivatalos adatközlése 2023 őszére várható. A nemzetiségi önkormányzati választás kiírását, lebonyolítását, a jelöltállítás módját az Njtv. a választást megelőző népszámlálási adatokhoz köti. A 2024. évben tartandó általános önkormányzati választásokra tekintettel szükséges módosítani a nemzetiségi önkormányzatokra vonatkozóan a választás kitzzésére irányadó szabályokat. A KSH általi adatszolgáltatástól várhatóan rendelkezésre álló idő szűkössége miatt a hatályos szabályozás szerinti eljárás lefolytatására az országos nemzetiségi önkormányzatoknak előreláthatóan nem lenne lehetősége. Ez számos, a 2019-es önkormányzati választások során megalakult nemzetiségi önkormányzat újjáalakulását tenné lehetetlenné. A javaslat az Njtv. 56. §-ának újraszabályozásával kínál megoldást a fenti probléma megoldására.

A javaslat célja mindezek mellett a visszaélések számának csökkentése, ezzel is támogatva a hazai nemzetiségi közösségek megmaradását és értékteremtő munkáját.

Részletes indokolás

1. §-hoz

A jogszabály-módosítás célja, hogy – tekintettel arra, hogy a nemzetiségi színház megfelel az Njtv. 2. § 5. pontja szerinti követelményeknek – a nemzetiségi közművelődési intézmény, a nemzetiségi feladatot ellátó közgyűjtemény, valamint a nemzetiségi közösségi szintér mellett a nemzetiségi színház is nevesítésre kerüljön a nemzetiségi kulturális intézmények között.

Nemzetiségi színházként való működéshez szükséges, hogy a nemzetiségi vagy magyar nyelven játszó színházat az adott nemzetiség országos nemzetiségi önkormányzata nyilatkozatával elismerje.

2. §-hoz

Amennyiben helyi nemzetiségi önkormányzat köznevelési intézmény fenntartói jogát az Njtv. 25. § (2) bekezdése alapján át kívánja venni, azt csak az országos nemzetiségi önkormányzat előzetes egyetértésével teheti meg. Ezen feltétel új nemzetiségi köznevelési intézmény alapítása esetén nem áll fenn. A jogalkalmazók számára a jogértelmezés egyértelműsítése érdekében szükséges a szabályozás egységesítése.

3. §-hoz

A javaslat 2. §-a a helyi nemzetiségi önkormányzatok mindkét típusa (települési nemzetiségi önkormányzat és területi nemzetiségi önkormányzat) részére biztosítja a jogot, hogy köznevelési intézményt, illetve szakképző intézményt alapíthat vagy fenntartásba átvehet. Ezzel a módosítással összhangba került az Njtv. 24. § (1) bekezdésének és az Njtv. 25. § (2) és (3) bekezdéseinek fogalomhasználata.

Az oktatási intézmények – beleértve a nemzetiségi önkormányzatok fenntartásában működő oktatási intézményeket is – a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 73. § (2) és (3) bekezdése alapján iskolaszéket, illetve intézményi tanácsot hozhatnak létre, amelyek többek között érdekvédelmi feladatokat is ellátnak. Az intézményi tanács létrehozásának kezdeményezésével többek között a helyi nemzetiségi önkormányzatok is élhetnek. A két intézmény esetében az oda delegálni jogosult szervezetek tekintetében van átfedés. Előfordulhat olyan eset, hogy a nemzetiségi önkormányzat által az Njtv. 25. §-a szerinti eljárásban fenntartásba átvenni kívánt köznevelési intézményben iskolaszék nem, de intézményi tanács működik, ezért indokolt az eljárás során ezen tanács véleményének a kikérése is.

4. §-hoz

A javaslat indoka, hogy az eredetileg 2021. évre tervezett, koronavírus-világjárvánnyal összefüggő veszélyhelyzet következtében 2022-ben megtartott népszámlálás miatt nem áll rendelkezésre elegendő idő a hatályos rendelkezés szerinti eljárás lefolytatására.

Jogszabály-módosítás nélkül a 2024. évi önkormányzati választáson új nemzetiségi önkormányzat nem tudna alakulni, valamint számos, időközben átmenetileg megszűnt nemzetiségi önkormányzat sem tudna a választást követően megalakulni, ami sértené a

magyarországi nemzetiségi közösségek Alaptörvény által biztosított önrendelkezéshez és önkormányzatisághoz való jogát.

A módosítás a kontinuitás fenntartása érdekében, a kitűzés során a KSH adatainak figyelembevételére vonatkozó, 2014-ben és 2019-ben is követett joggyakorlaton nem kíván változtatni. Ennek megfelelően a következő általános választás kitűzésekor a 2022-es népszámlálási adatok közül a személyi kérdőívének a nemzetiségi identitást közvetlenül kifejező kérdéseit (12.1. Melyik nemzetiséghez tartozónak érzi magát?, 12.2. Az előző nemzetiségen kívül tartozik másik nemzetiséghez?) kell figyelembe venni.

5. §-hoz

Az országos nemzetiségi önkormányzat az Njtv. szerinti kötelező közfeladatai ellátásának felügyeletére tanácsnokot választhat. A tanácsnok részére a közgyűlés tiszteletdíjat és egyéb juttatást állapíthat meg. Ezen jogosítvánnyal történő visszaélések elkerülése érdekében szükséges a szabályozás – az elnökhelyettesi pozíciók létszámához hasonló – szigorítása. A nemzetiségi kötelező közfeladatok zavartalan ellátásának biztosítása érdekében, maximálni szükséges a megválasztható tanácsnokok létszámát.

6. §-hoz

A javaslat célja a kis létszámú nemzetiségi önkormányzati képviselő-testületekben az Njtv. 102. § (2) bekezdése szerinti döntés során megüresedett képviselői mandátum betöltésének biztosítása. Az Njtv. 102. § (2) bekezdése előírja, hogy a nemzetiségi önkormányzati képviselő megbízatása megszűnésének esetei közül mely esetekben szükséges a képviselő-testületnek határozatot hoznia a megbízatás megszűnésének megállapításáról. Ezek az esetek (például vagyonynyilatkozat tételének elmulasztása, méltatlansági, összeférhetlenségi helyzet fennállása, választójog elvesztése) jellemzően kihatnak az érintett képviselő képviselő-testületi ülésen való részvételére, szavazati jogának gyakorlására, ezáltal a képviselő-testület határozatképességére, működőképességére is (például vagyonynyilatkozat tételének elmulasztása esetén a képviselő nem is gyakorolhatja képviselői jogait). Kis létszámú képviselő-testületek esetén ad megoldást – kizárólag a döntéssel érintett tekintetében alkalmazandó – kiegészítő szabály, amely lehetővé teszi, hogy a képviselő-testület határozatképessége megmaradjon annak érdekében, hogy az Njtv. 102. § (2) bekezdése szerinti – vagyis a jogszabályi feltételek bekövetkezése esetén az érintett képviselő mandátumának megszüntetésére vonatkozó – határozatot el lehessen fogadni.

7. §-hoz

A javaslat célja a kis létszámú helyi nemzetiségi önkormányzatoknál jelentkező visszaélések lehetőségének visszaszorítása azzal, hogy a jegyző feladataként írja elő a vagyonynyilatkozat begyűjtését és őrzését. Vagyonynyilatkozat tartalmi ellenőrzése a továbbiakban is a nemzetiségi önkormányzat erre kijelölt bizottságának vagy két képviselőjének feladata.

8. §-hoz

A javaslat egyértelművé teszi, hogy amennyiben a képviselő-testület vagy a közgyűlés – az Njtv. 102. § (2) bekezdése alapján – határozatban állapítja meg a képviselői megbízatás megszűnését, úgy a képviselők esetében a jogorvoslatra vonatkozó szabályok azonosak az

elnökkel kapcsolatban előírtakkal. Ennek megfelelően a képviselő a határozat közlését követő tizenöt napon belül közigazgatási perben támadhatja meg azt, a bíróság tanácsban jár el és az ítélet ellen nincs helye perújításnak.

9. §-hoz

A javaslat célja az Njtv. 107. § (3) bekezdése és az Mötv. 38. § (4) bekezdése közötti összhang megteremtése.

10. §-hoz

Az Mötv. 76. §-a szabályozza a települési önkormányzat alpolgármestere tisztsége megszűnésének eseteit. Az Mötv. 76. § d) pontja lehetőséget biztosít a képviselő-testület számára, hogy a polgármester javaslatára, titkos szavazással, minősített többséggel az alpolgármester megbízását visszavonja.

Az Njtv. nem biztosít az Mötv.-hez hasonló lehetőséget nemzetiségi önkormányzatok képviselő-testületei számára az elnökhelyettes megbízásának visszavonására. Ezen hiányosság gyakorta vezet a kis létszámú nemzetiségi önkormányzatok működésképtelenségéhez.

A javaslat az Mötv.-hez hasonlóan a nemzetiségi önkormányzati képviselő-testületek, illetve közgyűlések számára biztosít lehetőséget az elnökhelyettesek megbízásának visszahívására.

11. §-hoz

A javaslat célja, hogy a helyi nemzetiségi önkormányzati képviselők természetbeni juttatása – a tiszteletdíjhoz hasonlóan – a helyi nemzetiségi önkormányzat elnöke természetbeni juttatásának viszonylatában kerüljön megállapításra.

A javaslat célja az Njtv. 109. § (10) bekezdése és az Mötv. 33. §-a közötti összhang megteremtése.

12. §-hoz

A hatályos Njtv. nem tartalmaz rendelkezést a munkakör új elnöknek történő átadására, amennyiben azt a fővárosi vagy vármegyei kormányhivatal vette át a régi elnöktől. Ezen okból szükséges a jogszabály-módosítás akként, hogy a kormányhivatalok számára előírásra kerül, hogy az átvett dokumentumokról, illetve az önkormányzat helyzetéről az új elnököt tájékoztassa a beiktatását követően.

13. §-hoz

Az Njtv. 22. § (3) bekezdésének és 25. § (3) bekezdésének kodifikációs pontosítása.

Az Njtv. 102. § (1) bekezdése szabályozza a nemzetiségi önkormányzati képviselők megbízása megszűnésének eseteit. Az Njtv. 102. § (2) bekezdése szerint a képviselő-testület, illetve közgyűlés határozatban köteles megállapítani az (1) bekezdés a)-f) illetve j) pontjai szerinti esetekben a képviselő megbízásának megszűnését. Az Njtv. 102. § (1) bekezdés a)

pontja értelmében a képviselő megbízatása megszűnik a megválasztását követő általános nemzetiségi önkormányzati választás napján, jelöltek hiányában elmaradt választás esetén az időközi választás napján, az Njtv. 102. § (1) bekezdés b) pontja értelmében pedig az időközi választás napján: e két esetben a nemzetiségi önkormányzati képviselő megbízatása a törvény erejénél fogva megszűnik, ezért erről nem szükséges a képviselő-testületnek, illetve a közgyűlésnek határozatát meghoznia.

Az Njtv. 110. § (3) bekezdésének kodifikációs pontosítása.

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény nem írja elő, hogy az önkormányzatoknak kötelezően féléves beszámolót kell készíteniük, az Möt. pénzügyi bizottság feladatairól rendelkező 120. § (1) bekezdés a) pontja ennek megfelelően – a Magyarország 2022. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2021. évi LXXXIX. törvény 19. §-a alapján – módosításra is került, így 2021. július 2. napja óta már nem tartalmazza a féléves beszámoló véleményezésével kapcsolatos feladatot.

A jogszabály-módosítás az Möt.-vel történő összhangot hivatott megteremteni.

14. §-hoz

Hatályon kívül helyező rendelkezések.

15. §-hoz

Hatályba léptető rendelkezés.

16. §-hoz

Sarkalatossági záradék.